



סכנה בכלי דרך

ש. יעקובזון

ואנשי ההצלה שהגיעו למקום מצאו את הרכב מעוך. תאונה נוראה אחרת אירעה ביציאה ממודיעין עילית ובה נהרגו שתי נשים חרדיות ולמעלה מ-40 נפצעו, באוטובוס של חברת 'קוים' שהיה בדרכו לירושלים. כוחות ההצלה הכריזו על "אירוע רב נפגעים" ודיווחו על זירה קשה מאוד, ובמשך שעה ארוכה עמלו לחלץ את הלכודים. אל המקום הובא מנוף במטרה לסייע לכבאים להרים את האוטובוס ולחלץ את הלכודים.

כבר בשעות שלאחר התאונה התברר כי נהג האוטובוס התנגש ברכב טרנוזיט שעצר זמן קצר קודם לכן. נהג הטרנוזיט עצר בשול לאחר שהבחין בתאונה שהתרחשה בנתיב הנגדי, הנהג שהיה כונן רפואת חירום עצר כדי להעניק עזרה וחנה בשטח הפרדה מצד שמאל. כעבור שניות אחדות הגיע אוטובוס קו 304 והתנגש בו בעוצמה. האוטובוס התהפך, פגע במעקה בטיחות ונפל לתעלה צמודה, מותר אחריו לכבות שבורים.

בט' באייר תשע"ד, בשעה של לפנות בוקר, עקב תקלה עצרו בני זוג את רכבם בצד הכביש. נהג מונית עצר כדי לסייע להם, רכב חולף פגע בשלושת האנשים ובהולך רגל נוסף. בני הזוג נהרגו במקום, נהג המונית והולך הרגל נפצעו בינוני.

וזה עוד לא הכל, ר' בנימין מועלמי ז"ל, תושב שכונת רמת שלמה בצפון ירושלים, נסע בכביש 431 ממחלף ענבה לכיוון מערב. נהג הרכב עצר את רכבו בשוליים בעקבות תקלה, יצא מרכבו ונהרג מפגיעת רכב חולף, מותו שמונה יתומים...

במקרים אחרים התלוננו נהגים על שוטרים שעצרו אותם בשולי הכביש בצורה מסוכנת. בראיונות לתקשורת הסביר ארו קיטה, מנכ"ל אור ירוק, עד כמה הדבר מסוכן: "כל שנה משתמשי דרך רבים מקפחים את חייהם לאחר תאונות שהתרחשו בשולי הכביש, וכל הימצאות בשוליים מסכנת חיים. כאשר שוטר עוצר רכב מכל סיבה שהיא בכביש מהיר עליו לעשות זאת בצורה כזו שלא תסכן אותו

שבצידי הכביש ויצא על הכביש הסואן כדי לבקש סיוע מעוברי הדרך, רכב שחלף במקום פגע בו בעוצמה, ור' נחמן נהרג במקום.

בכל ימות השנה

תאונות ה"עצירה בשול" חייבות להחזיר אל התודעה עד כמה מדובר בסכנה איומה. רק לפני מספר חודשים נהרג אדם כבן שלושים מפגיעת רכב במחלף לטרון שבכביש תל אביב-ירושלים, גם הוא עצר בשולי הכביש. חודשיים קודם לכן נהרג רוכב אופנוע בן 23 בתאונת דרכים בכביש 431 לכיוון מערב, ליד מחלף מבוא איילון הסמוך לראשון לציון, וכמה חודשים קודם הזדעזעה המדינה מהתאונה בכביש 4 כאשר קבוצה של צעירים יצאו מרכביהם ועמדו בשולי הכביש כדי להתווכח על רקע עברת תנועה, הללו נפצעו על ידי משאית שהובילה, למרבה האבסורד, נרות נשמה כשעמדו בנתיב הימני, שלושה מהם נהרגו במקום, ושלושה נפצעו באורח קשה. הוויכוח הנוקב הסתיים באסון.

כל אלו לא מגמדים את הזיכרון של התאונה בכביש ענבה בין מחלף לטרון למחלף ענבה, שם גורם התאונה היה גם הוא רכב שעמד בשולי הכביש, רק שבמקרה הזה נגרמה תאונה קטלנית בין אוטובוס בקו 402 למשאית שעמדה בשולי הכביש, והתוצאה הקשה הייתה שישה הרוגים ועשרה פצועים.

באסון הכבד שאירע רק לפני כמה שבועות נהרגו אישה כבת 40 ובנה - פועל בן חודשיים בלבד - בתאונת דרכים קשה שאירעה בכביש 7 סמוך לקבוצת יבנה. האב נפצע באורח בינוני-קשה, וילדה כבת שנתיים נפצעה באורח קל.

היה זה כאשר כלי הרכב של המשפחה נעצר בשולי הכביש, משאית שנסעה מכיוון מערב פגעה מאחוריו,

מי הסליחות והרחמים שנת תשע"ט, על הכביש ברחוב השומר בבני ברק נוסע קו אוטובוס בינעירוני בדרכו ליציאה מהעיר. ויכוח מתלהט בין נהג חברת "אפיקים" לנוסעי באוטובוס, והנהג, יוצא חבר העמים, מחליט לעצור את האוטובוס באמצע הכביש הסואן ולחכות לחסדיה של ניידת משטרה שתכריע מי צודק, הוא או הנוסעים... כמה מהנוסעים היותר מבוגרים לא יכלו להמתין וירדו מהאוטובוס הישר אל הכביש הסואן. ניסיון ההתלונן על הנהג בשעת לילה מאוחרת נענה באדישות מצד הנהלת החברה, ואנשים ירדו היישר אל סכנת חיים, כשאך פסע היה ביניהם לבין פגיעה חמורה על ידי כלי רכב אימתני, שעשוי היה לקפד את חייהם, רחמנא ליצלן.

"לא לחינם חששנו", מספר ר' מאיר, אחד מנוסעי האוטובוס, "הידיעות על נפגעים מרכבים שעצרו באמצע הכביש חוזרות ונשנות, וכאן גחמה של נהג כעוס אינה מתירה בשום אופן סיכון של חיי אדם. רק דרישה נחרצת של יושבי האוטובוס גרמה לבסוף לכך שהנהג העקשן יתרכז ויסכים ל"שחרר" את בני הערובה ולצאת לדרך..."

הסכנה של עצירה באמצע או בשולי כביש הייתה חמורה, אך היא חמורה פי כמה כשזה קורה בכבישים מהירים. מנתוני עמותת אור ירוק המבוססים על נתוני משטרת ישראל עולה, כי בכל שנה מתרחשות בממוצע 63 תאונות דרכים בשולי הכביש שבהן נפגעים 120 בני אדם בממוצע, שישה נהרגים ו-21 נפצעים קשה.

התאונה האחרונה החמורה והכאובה אירעה אך לפני ימים ספורים, כאשר האברך הצעיר הרב נחמן יוסף מרקוביץ ז"ל נהרג בתאונת דרכים קשה, כשהוא משאיר אלמנה צעירה ושני יתומים. הנהג נתקע עם רכבו בתעלה



תאונה מחרידה שאירעה בכביש 20 המחישה שוב את הסכנה האיזומה שבעצירה בשולי הכביש // אסונות רבים אירעו בעצירות בשוליים // מומחי תעבורה מזהירים: שמרו על השוליים // בשיחה עם עו"ד מומחה לתעבורה ומומחי תעבורה נוספים מזהירים כולם, לשמור על החיים

או נהג שיוצא ועוד. הכלל ברור, בשולי הדרך עוצרים רק במקרה חירום, עוצרים כמה שיותר רחוק מהכביש, יוצאים מהרכב בהירות, מסתכלים לכל הצדדים ועוברים אל מעבר למעקה הבטיחות.

חשוב לזכור!!! כי תאונות דרכים הינן הגורם הגבוה ביותר למוות, לכן על כלל הנהגים והמשתמשים בדרך לנהוג במשנה זהירות.

האם אתם רואים אכיפה מוגברת בעניין העמידה בשולי הכביש?

"כיום יש אכיפה מוגברת סביב הנושא, ואנו רואים גם שכאשר רכב חונה בצד הדרך ניידת מגיעה ועומדת מאחוריו על מנת לראווג לביטחון המשתמשים בדרך. אני חייב לציין כי בעניין זה קיימת אפס סובלנות, והמשטרה פועלת ביד קשה", מציין עו"ד ספטי.

עובדים בשטח

בעבר נשאל יוני קאופמן, מנהל מחלקת מבצעים של דרך 6, איך מתמודדים עם תופעת הסכנות של עצירה בשולי הדרך.

בתשובה מזכיר קאופמן כמה תאונות עם הרוגים כתוצאה מעצירת רכב בשול הדרך, בהם תאונה בין מחלף קסם למחלף נחשונים שבה נהרג נוסע ונפצעו 14 כאשר לוחות איסכורית עפו ממשאית שסתה שמאלה בגלל אוטובוס שעמד בצד הדרך עקב תקלה מכנית; תאונה בין מחלף קסם למחלף נחשונים ובה נהרגו שני נהגי משאית ונפצעו קשה עוד שלושה נוסעים, כאשר משאית התנגשה במשאית שעמדה בצד הדרך עקב תקר בגלגל; תאונה שבה נהרגו ארבעה נוסעי אוטובוס ו-31 נפצעו ליד מחלף שורק, כאשר אוטובוס התנגש במשאית אשפה עם גרור שעמדה בצד הדרך עקב תקלה מכנית; בתאונה ליד ניצני עוז נהרג נהג משאית כאשר יצא להחליף גלגל.

לדבריו, המכנה המשותף הוא הגורם האנושי. נהגים עוצרים בצד הדרך מסיבות שונות, אבל יש הרבה עצירות בשול ללא צורך. בחברת דרך ארץ בודקים סיבת כל עצירה מיד כאשר מודעים לה. מסתבר שרוב העצירות על הכביש הן שלא לצורך. "הסיירים שלנו נתקלים בהרבה נהגים שעצרו סתם לנוח או להתפלל ועוד הרבה סיבות שונות ומשונות שלא מחויבות המציאות. בחמש התאונות שהוזכרו, אף נהג שעמד בצד הדרך לא התקשר למוקד שלנו ולא הוזמן סייר. אם הנהגים האלה שעצרו בצד הדרך היו מודיעים מיד למוקד, חלק מהתאונות האלה היו נמנעות".

קאופמן מזכיר, כי "הסיירים שלנו יכולים לסייע, ובמקרים של משאית או אוטובוס שעומדים בצד הדרך אנו שולחים אף רכב גדול עם חץ מואר".

תוך כמה זמן מגיע סייר לרכב תקוע מרגע שאתם מזהים אותו?

"זה תלוי, אם הנהג מודיע יעבור זמן קצר ביותר של דקות מועטות, כיוון שיש סיירים כל הזמן על הכביש. אם נהג אינו מודיע זה תלוי אם האזור שבו נעצר מצולם. כיום לא כל הכביש מצולם, ולכן אין לנו יכולות לזהות רכב שנעצר בצד הדרך אלא מדיווחי הנהגים בלבד".

קאופמן גם מספר, כי "אני חבר בוועדה של משרד התחבורה המונה ארבעה אנשים, ביניהם נציג משרת ישראל, והמלצנו למשרד התחבורה למשל בכביש 1 להפעיל שני גררים כאשר רכב נתקע כדי לצמצם את זמן עמידתו של הרכב בשול. זה חוסך חיים. במקום להמתין שלוש שעות לגרר - תוך חצי שעה מפנים את הרכב. הסבירות לסכנה מתאונה הופחתה. כמו כן, המלצנו למנכ"ל משרד התחבורה לעשות חלק מהדברים שאנו עושים בכביש 6, למשל, רכבי סיור שיהיו נהגים במקרה וכן מצלמות לאורך הכביש. בכביש 6 זה יותר קל כי אני חברה שמרוויחה כסף מהכביש. אני מקווה שגם בכבישים נוספים כמו כביש 1 יבצעו לפחות חלק מהדברים שאנו עושים בכביש 6".

לשיחה בנייד, להרגעת ילד בוכה, למופגש קצר עם חברים או לויכוח עם נהג אחר. הסכנות עצומות, רכב העומד בשוליים עלול להיפגע ממשאית הסוטה ממסלולה או מכלי רכב אחר הסוטה מנתיב נסיעתו, כשיש לזכור שרכב שנוסע בכביש בין עירוני במהירות גבוהה פוגע ברכב עומד עצמת הפגיעה היא אדירה. זאת ועוד, רכב העוצר בשול הדרך מסכן לא רק את עצמו ואת יושביו, אלא גם את משתמשי הדרך האחרים.

מה הם כללי הזהירות?

באור ירוק מסבירים ומתריעים, כי עצירה בשולי הכביש מסוכנת לכל נוסעי הרכב. שול הדרך מיועד לעצירה רק בשל תקלה ברכב שלא מאפשרת המשך הנסיעה. כל עצירה לצורך אחר כמו שימוש בטלפון נייד, מנוחה והתרעננות יש לעשות במקום בטוח, כמו מפְרָצי חניה ותחנות דלק.

כשנוצר הכרח, משתדלים לעצור כמה שיותר רחוק מהכביש, ומדליקים אורות מעקה. יוצאים מהרכב מהצד המרוחק מהתנועה ככל הניתן, ומתרחקים אל מעבר למעקה הבטיחות. לובשים אפוד זוהר. מתקשרים לאחד ממוקדי החירום: נתיבי ישראל (נת"י) - *2120, משרת ישראל - 100, כביש 6 - *6116 או 03-9081111, מנהרות הכרמל - *5424 או 04-6895424, ומציבים משולש אזהרה.

לשמור על החיים

ישראל ספטי, עו"ד מומחה לענייני תעבורה, מספר להפסד על החוויות של מהשטח, כמי שפגש יום יום עם עברייני תנועה. "לצערו הרב, בשבועות האחרונים התרחשו תאונות דרכים קשות מאוד, בהן נהרגו נהגים וכן נפצעו בדרגות קושי שונות. אחת מהסכנות הידועות והחמורות ביותר הינה העמידה בשולי הכביש, בשל תקלה או שיחה בנייד,

ולא את נוסעי הרכב שהוא עצר. אכיפת המשטרה היא כלי חשוב ואפקטיבי במיגור תאונות הדרכים, אבל אין שום סיבה להחליף סכנה אחת באחרת, ולכן השוטרים חייבים להקפיד על עצירה במקום בטוח, מוסדר, כזה שאינו חושף את הנהגים לסכנות מיותרות".

זהירות בשולים

בעקבות כתבה שפורסמה לאחרונה על נהגים שמתפללים בציד הכביש, ולהבדיל מוכרים שונים שנעמדים בשוליים וגורמים לעצירה מסוכנת, פנינו לעמותת אור ירוק, שם מסבירים לנו על סכנת החיים בעצירה בשוליים. "על פי החוק, השוליים הם אזור חירום בלבד ולכן מותר לעצור בהם רק במקרי חירום - במקרים של תקלה שאיננה מאפשרת את המשך הנסיעה של כלי הרכב", אומרים בעמותה.

מהנתונים שמספקים לנו בעמותה עולה, כי במשך חמש שנים (2013-2017), 65% מהתאונות אירעו בשל עצירה בשול הדרך, 24% מהתאונות הקטלניות אירעו בנסיעה בשול הדרך, 10% מהתאונות הקטלניות אירעו בהליכה בשול ו-1% מהתאונות הקטלניות אירעו בעת החזרה מהשול אל נתיב הנסיעה. בכל שנה נהרגים או נפצעים קשה, עשרות נהגים ונוסעים, ברכב ובסביבתו - כתוצאה מעצירה בשוליים.

מה ההגדרה לשול הדרך?

"שול הדרך הוא השטח הסמוך לשפת הכביש, שמצדו האחד נמצא הכביש ומצדו האחר אין מדרכה", אומרים בעמותת אור ירוק. "רוחבו של שול הדרך הוא שלושה מטרים או פחות, כשיש מצדו האחר תעלת ניקוז במרחק קטן יותר.

נהגים רבים נוטים לעצור בשול הדרך למגוון צרכים: למנוחה, לטיפול בחלפים לא תקינים, לתיקון תקר (פנצ'ר),